

Socialno kmetijstvo za starejše

Modul 1.2 Potrebe in izzivi starejših

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

TUS

ADRI MAG

ASSOCIAÇÃO DE DESENVOLVIMENTO
RURAL INTEGRADO DAS SERRAS DO
MONTEMURO, ARADA E GRALHEIRA

**BIOTEHNIŠKI
CENTER NAKLO**

**Eberswalde University
for Sustainable
Development**

**HOF UND
LEBEN**

**SOUTH KERRY DEVELOPMENT
PARTNERSHIP CLG.**

Osnutek modula

Uvod

V tem modulu se bodo udeleženci seznanili s potrebami starejših, izzivi, s katerimi se soočajo, in opravili SWOT analizo (prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti) podeželskih območij. Pomaga razumeti, kako se počutijo starejši ljudje, saj na podlagi tega znanja lažje razumemo njihove potrebe.

Učni cilji

Po predstavitvi bodo imeli sodelujoči jasno predstavo o potrebah starejših ljudi. Udeleženci bodo bolje razumeli izzive, s katerimi se soočajo starejši na podeželju, in z SWOT analizo ugotovili, kakšne priložnosti lahko podeželje ponudi starejšim. Slušatelji bodo bolje razumeli, kaj pomeni starost in s kakšnimi izzivi se soočajo starejši, zlasti na podeželju, ter razvili občutek za to starostno skupino.

Vsebina

- 1 Potrebe starejših**
- 2 Izzivi za starejše na podeželju**
- 3 SWOT analiza za starejše, ki živijo na podeželju**

“
**Čar in bogastvo starejše
osebe nista v tem, kaj
počne, temveč v tem, kdo
je in kakšna je.**

Jože Ramovš

1 Potrebe starejših

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

© Socialna kmetija Korenika

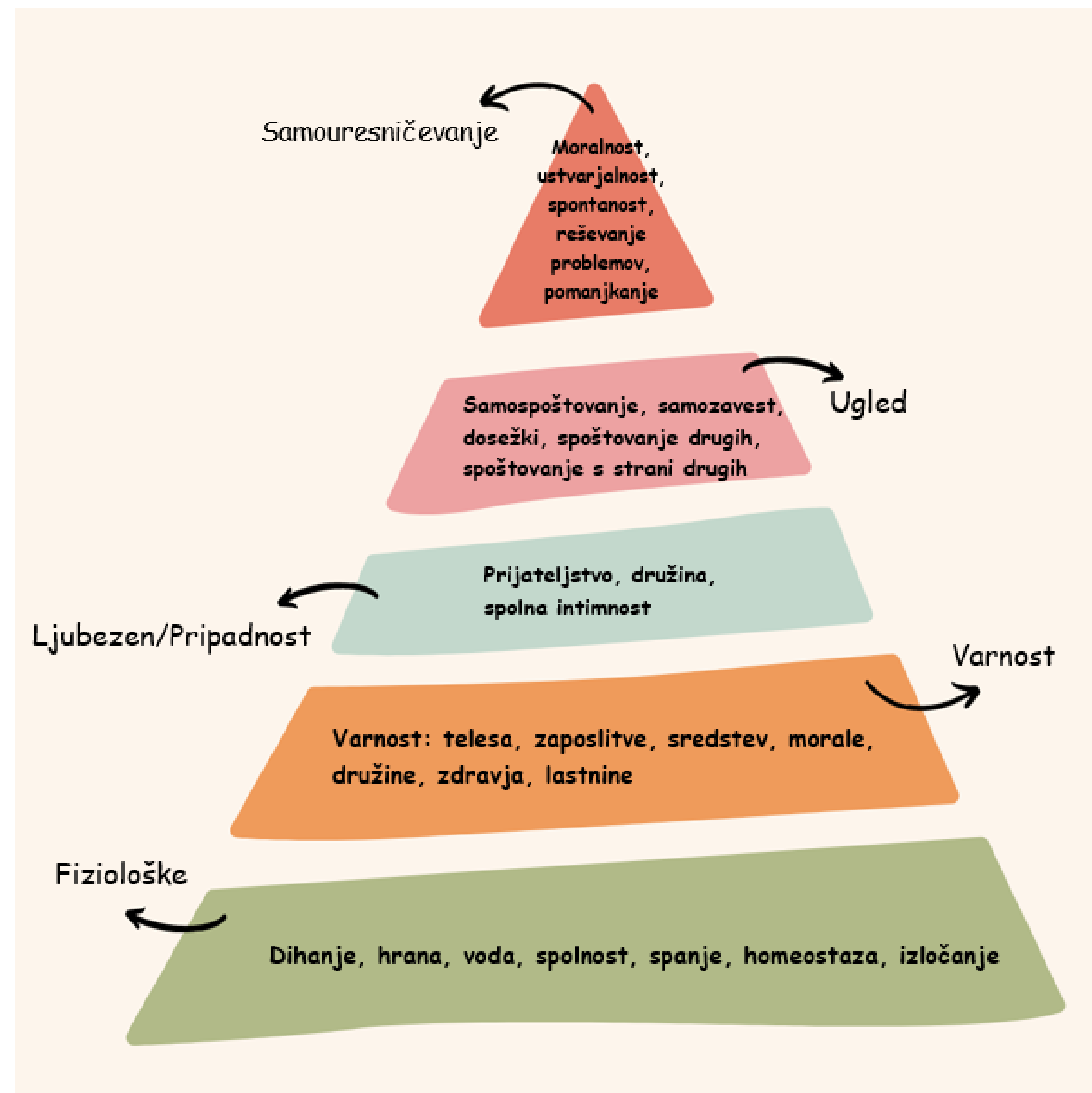
Vprašanje

Kako bi radi živeli, ko boste stari?

Kakšne so potrebe starejših?

Kot je Maslow predvidel v svojem piramidnem sistemu "Hierarhija potreb", ko je opisal človekove osnovne potrebe na petih ravneh, je treba najprej zadovoljiti osnovne potrebe, da bi lahko začutili višje potrebe. (Thais, 2019)

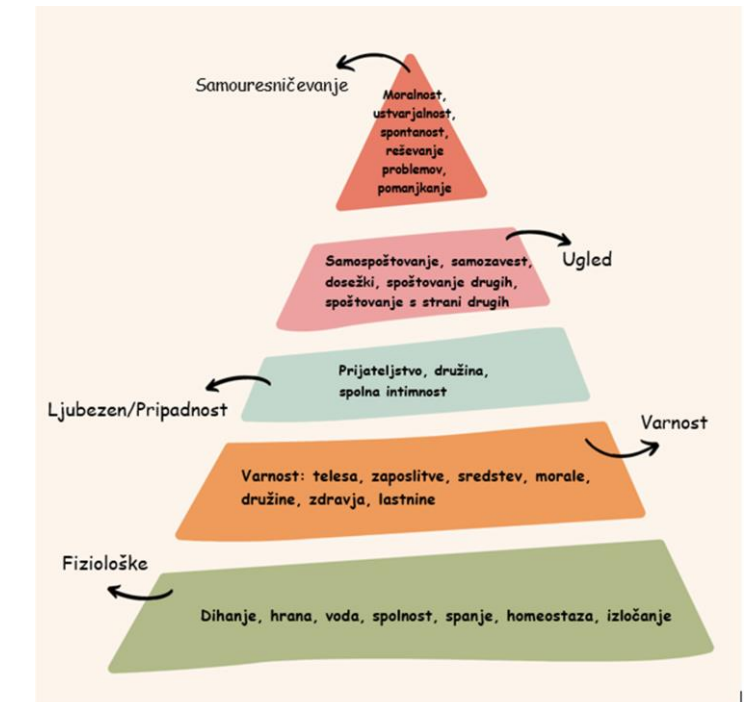

Vir: <https://mylove4learning.com/maslows-hierarchy-of-needs-in-education-strategies-for-elearning/>

Maslowova hierarhija potreb

- Fiziološke potrebe (hrana, voda, kisik, počitek, spolnost, gibanje itd.)
- Potrebe po varnosti (osebna varnost, finančna varnost, zdravje itd.)
- Potreba po pripadnosti in ljubezni (izražanje naklonjenosti, sprejemanje in izražanje ljubezni, zaupanje drugim itd.)
- Potreba po ugledu, spoštovanju (prejemanje pozornosti, spoštovanja, pomembnosti, slave itd. od drugih)
- Kognitivne potrebe (potrebe po znanju, razumevanju, raziskovanju, radovednosti itd.)
- Estetske potrebe (potrebe po lepoti, simetriji, umetnosti)
- Samouresničevanje (potreba po uresničitvi potenciala - postati to, kar lahko postanemo).

(Macuh, 2020)

Vir: <https://mylove4learning.com/maslows-hierarchy-of-needs-in-education-strategies-for-elearning/>

Potrebe starejših

- **Osnovne potrebe (po Maslowu) so izhodišče posameznikovih potreb. Če se osredotočimo na starejše, lahko poudarimo potrebe, kot so:**
- **Potreba po varnosti (ekonomska varnost, stanovanjska varnost, čim daljše bivanje na domu).**
- **Potreba po ohranjanju zdravja (samostojnost pri skrbi zase, pozitivnost, dober imunski sistem, vitalnost, neodvisnost),**
- **Ohranjanje socialnih stikov (komunikacija med vrstniki in družinskimi člani, izmenjava življenjskih izkušenj).**
- **Pomembno je sprejemanje samega sebe, ki pomaga oblikovati nove vrednote (novo življenjsko obdobje, sprejemanje staranja, pozitiven odnos do sebe, pozitiven pogled na življenje ...).**
- **Vpliv življenjskega okolja: medgeneracijski stiki, sodelovanje v socialnih stikih, sodelovanje v organizacijah, sodelovanje na prireditvah, dostopnost trgovin, mobilnost,**
- **Duhovne in verske potrebe**

(Po Ramovš, J. (2003). *Kakovostna starost: socialna gerontologija in gerantogogika*. Navedeno v Macuh, 2020)

Primer iz Kanade

Zagotovo bi si morali prizadevati za čim bolj udobno staranje starejših. Primer raziskave potreb starejših lahko najdemo v Kanadi, kjer je Delovna skupina za zdravo staranje in dobro počutje (Healthy Aging and Wellness Working Group) pri Zveznem/provincialnem/teritorialnem odboru uradnikov (Seniorji) – (Federal/Provincial/Territorial Committee of Officials (Seniors)) pripravila vodnik, namenjen razvoju starostnikom prijaznih podeželskih in oddaljenih skupnosti.

Pobuda ima dva glavna cilja:

- 1. Povečati ozaveščenost o tem, kaj starejši potrebujejo za aktivno, zdravo in produktivno življenje v svojih skupnostih, in sicer z opredelitvijo kazalnikov starostnikom prijaznih podeželskih ali oddaljenih skupnosti;**
- 2. Izdelati praktični vodnik, ki ga lahko podeželske in oddaljene skupnosti po vsej Kanadi uporabijo za prepoznavanje skupnih ovir, ter za spodbujanje dialoga in ukrepov, ki podpirajo razvoj starostnikom prijaznih skupnosti. (Zvezni/provincialni/teritorialni ministri, odgovorni za starejše, 2006)**

(https://www.phac-aspc.gc.ca/seniors-aines/alt-formats/pdf/publications/public/healthy-sante/age_friendly_rural/AFRRC_en.pdf)

2 Izzivi za starejše na podeželju

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

© Kerry Social Farming

Od socialne izolacije do visokokakovostnih socialnih povezav

Po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije (WHO) sta socialna izolacija in osamljenost pomembna, vendar pogosto zanemarjena socialna dejavnika zdravja v vseh starostnih obdobjih, tudi pri starejših ljudeh. Kakovostne socialne vezi so bistvenega pomena za naše duševno in telesno zdravje ter dobro počutje.

(<https://www.who.int/activities/reducing-social-isolation-and-loneliness-among-older-people>)

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Izzivi za starejše na podežελju

- Izolacija (oddaljenost vasi od mest, dejavnik, ki povečuje umrljivost).
- Osamljenost (izguba partnerja, ni več tradicija, da več generacij živi skupaj,
- Revščina (nizki dohodki, visoki življenjski stroški,
- Pomanjkanje stikov (medgeneracijski, oddaljenost od sorodnikov, življenje v mestu)
- Pomanjkanje dejavnosti

(Zazvonil M., 2016, Evropski parlament 2020, Krause S.,2022)

A photograph of a park with large trees and people sitting on benches. The scene is peaceful, with sunlight filtering through the leaves. In the foreground, two people are sitting on a bench on the left, and another person is sitting on a bench further back on the right. The grass is green, and the trees have some autumn-colored leaves.

Izzivi za starejše na podeželju

- Oddaljenost zdravstvenih in drugih ustanov (večina zdravstvenih ustanov je v mestih)
- Digitalizacija (pomanjkanje znanja o digitalnih orodjih, učenje, slaba internetna povezava)
- Prometne povezave (odvisnost od prevoza, slabe povezave z mestom)
- Odvisnost od drugih

(Zazvonil M., 2016, Evropski parlament 2020, Krause S.,2022)

Kaj je dejanska revščina?

Vsaka država opredeljuje revščino po svojih standardih.

Dejansko revščino navadno merimo s tem, ali nam primanjkuje življenjskih potrebščin.

Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) in Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) sta razvili smernice, ki opredeljujejo pet osrednjih razsežnosti revščine in zdravja, ki odražajo zmanjšane človeške zmogljivosti:

- ekonomski (delo, dohodek, preživetje),
- človek (zdravje, izobrazba, številčnost družine),
- zdravstveno varstvo (bolezni starejših, invalidnost, poškodbe),
- zaščitni (negotovost, tveganje, ranljivost).

(Batas, 2004)

Izzivi na podežελju

- **Potreba po medgeneracijskem sodelovanju:** ljudje potrebujejo druženje, potrebujejo družbo, prijatelje, družino, ki jim lahko zaupajo svoja čustva ali posredujejo znanje/življenjske izkušnje.
- **Medvrstniško druženje:** premalo ustanov/centrov/prostorov, ki bi ponujali takšne oblike druženja, vključno z medgeneracijskim druženjem.
- **Sodelovanje pri dejavnostih:** pokazalo se je, da se ljudje, ki živijo na podežελju, manj pogosto udeležujejo dejavnosti kot ljudje, ki živijo v mestih (izgovori, kot je na primer, da so "prestari" za kaj takega itd.).

Dokazi, da vsaka vrsta dejavnosti pozitivno vpliva na zdravje in miselnost starejših ljudi.

(UNECE, 2017; Evropska komisija, 2021)

Izzivi na podežελju

- **Tehnologija:** zelo hitro napreduje, starejši pa jo težko dohitevajo, zlasti manj izobraženi ljudje ali ljudje, ki si ne morejo privoščiti pametnih telefonov in drugih digitalnih naprav.
- **Digitalne kompetence:** spodbujanje ljudi, da se v svojem poklicnem življenju vseživljenjsko učijo. Evropska komisija je določila cilj, da bi vsaj 80 % prebivalstva pridobilo osnovne digitalne spretnosti.
- **Promet:** zavedanje o pomenu javnega prevoza, možnost sofinanciranja. Problem na podežελju zaradi oddaljenosti od mesta in gostote prebivalstva.

(UNECE, 2017; Evropska komisija, 2021)

Izzivi na podežελju

- Odvisnost od drugih: glavna skrb starejših in razlog za upadanje njihovega samospoštovanja.
- Družinska vloga: pomoč staršem/starim staršem (težave: oddaljenost, službe, obveznosti itd.).
- Vloga organizacij: zagotavljanje različnih oblik podpore in oskrbe za starejše, kot so domovi za starejše, varovana stanovanja, različne oblike pomoči na domu (zdravstvena, socialna oskrba), prostovoljstvo itd. (UNECE, 2017; Evropska komisija, 2021).

Zavedanje, da starost prinaša številna bremena, ki jih lahko poskušamo ublažiti z različnimi dodatnimi dejavnostmi, da bi starejšim zagotovili boljšo starost.

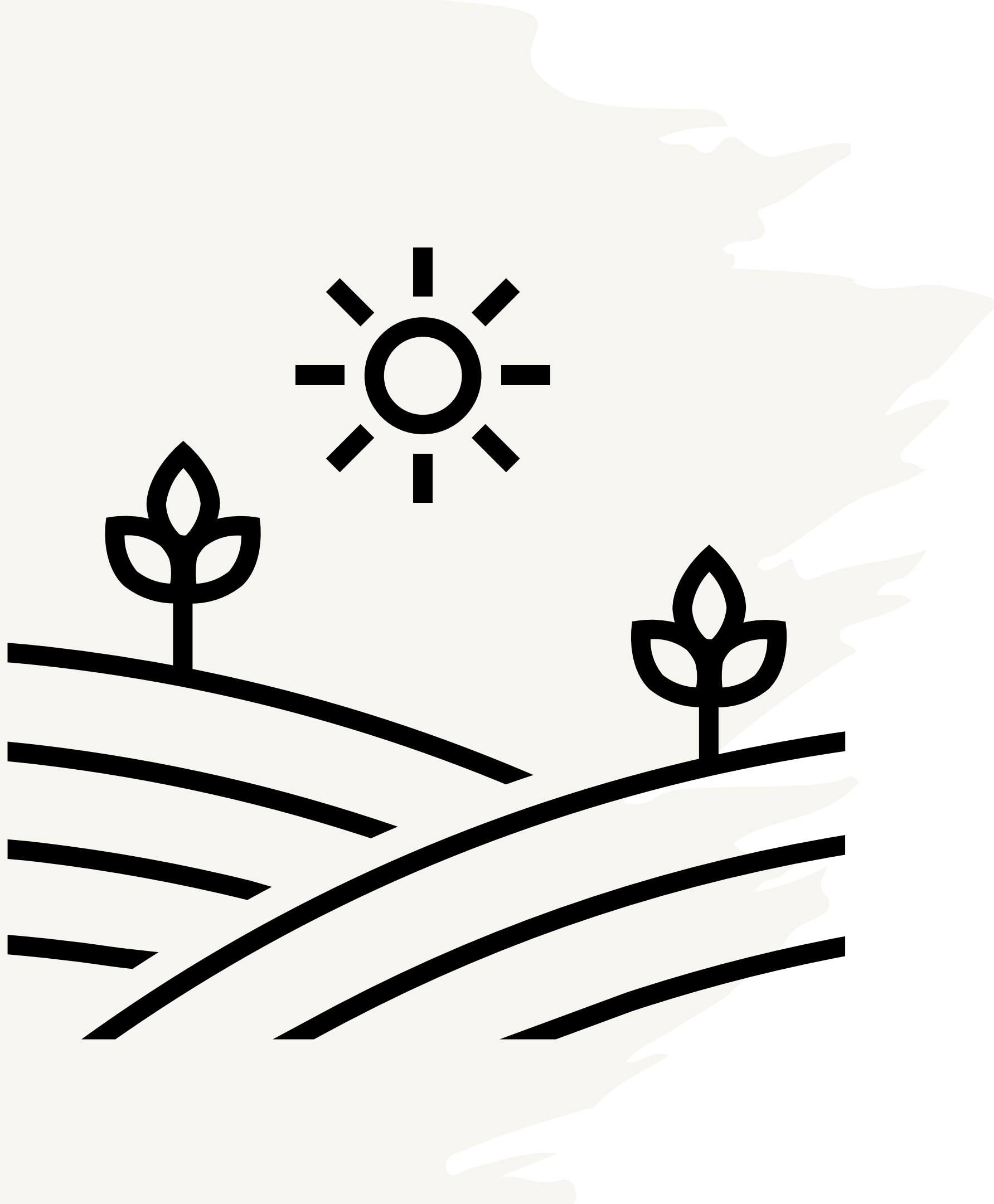
A group of elderly people, mostly women, are standing outdoors on a grassy area, singing from black folders. They are dressed in casual outdoor clothing like jackets and sweaters. In the foreground, a man in a grey jacket and jeans is playing a keyboard on a stand. The background shows a line of trees and a wooden structure. A large green semi-transparent box with white text is overlaid on the center of the image.

3 SWOT analiza za starejše, ki živijo na podeželju

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

© Socialna kmetija Korenika

Kaj je SWOT analiza?

SWOT analiza (prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti) je okvir, ki se uporablja za ocenjevanje poslovanja vaše kmetije. Običajno se uporablja za analizo vašega poslovanja, da bi ugotovili, ali bi nova ponudba ustrezala vašemu trenutnemu okolju.

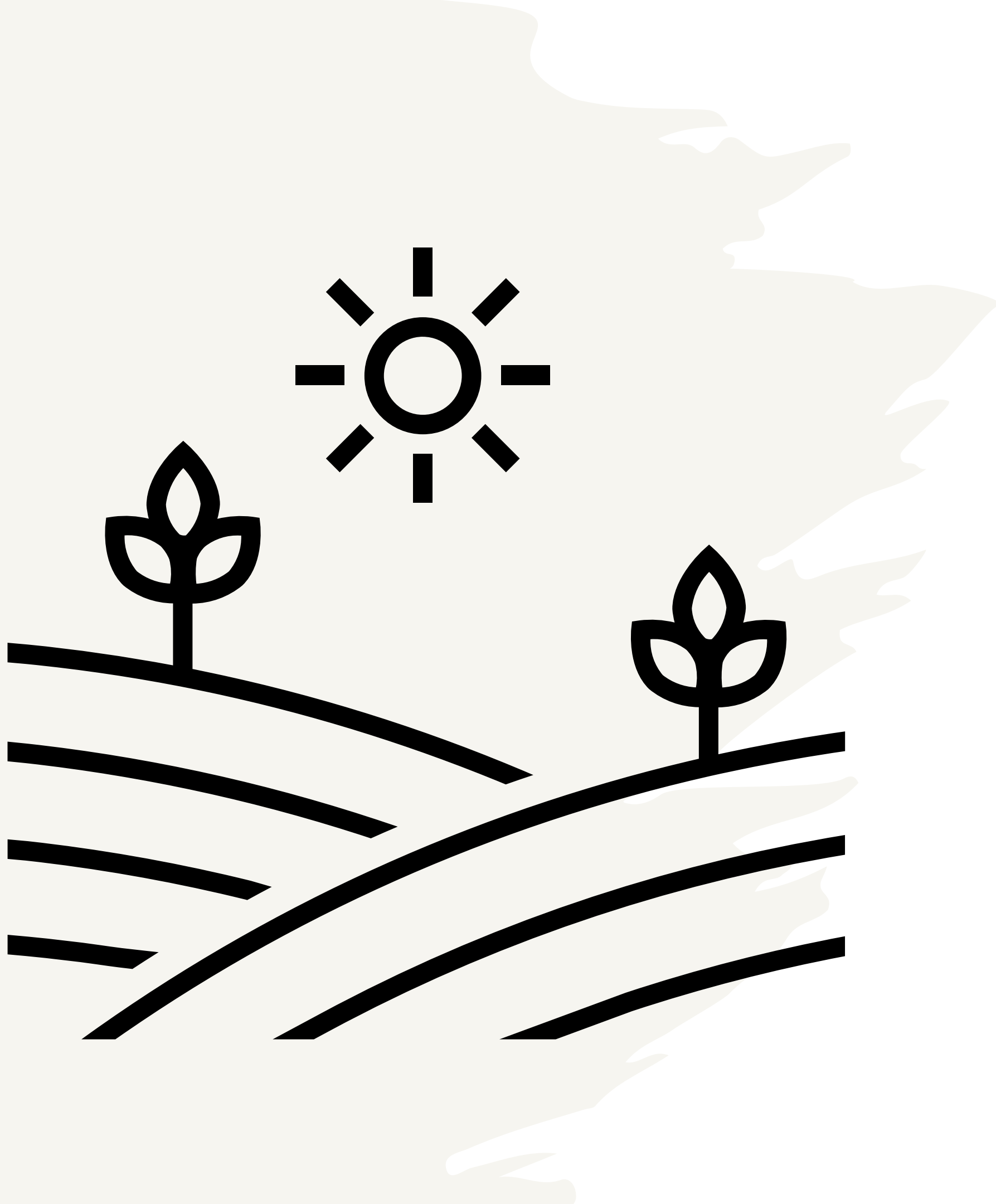
Prednosti opisujejo, v čem je organizacija odlična in kaj jo ločuje od konkurence: močna blagovna znamka, baza zvestih strank, močna bilanca stanja, edinstvena tehnologija itd.

Slabosti organizaciji preprečujejo, da bi delovala na svoji optimalni ravni. To so področja, ki jih mora podjetje izboljšati, da bi ostalo konkurenčno, na primer oblikovanje blagovne znamke, denarni tok, dobavna veriga.

Priložnosti se nanašajo na ugodne zunanje dejavnike, ki lahko organizaciji zagotovijo konkurenčno prednost. Na primer, če država ponuja veliko pomoč, podporne sisteme za starejše ljudi, večjo ozaveščenost o socialnem kmetijstvu v medijih.

Grožnje se nanašajo na dejavnike, ki lahko škodujejo organizaciji. Na primer, staranje prebivalstva se zmanjšuje.

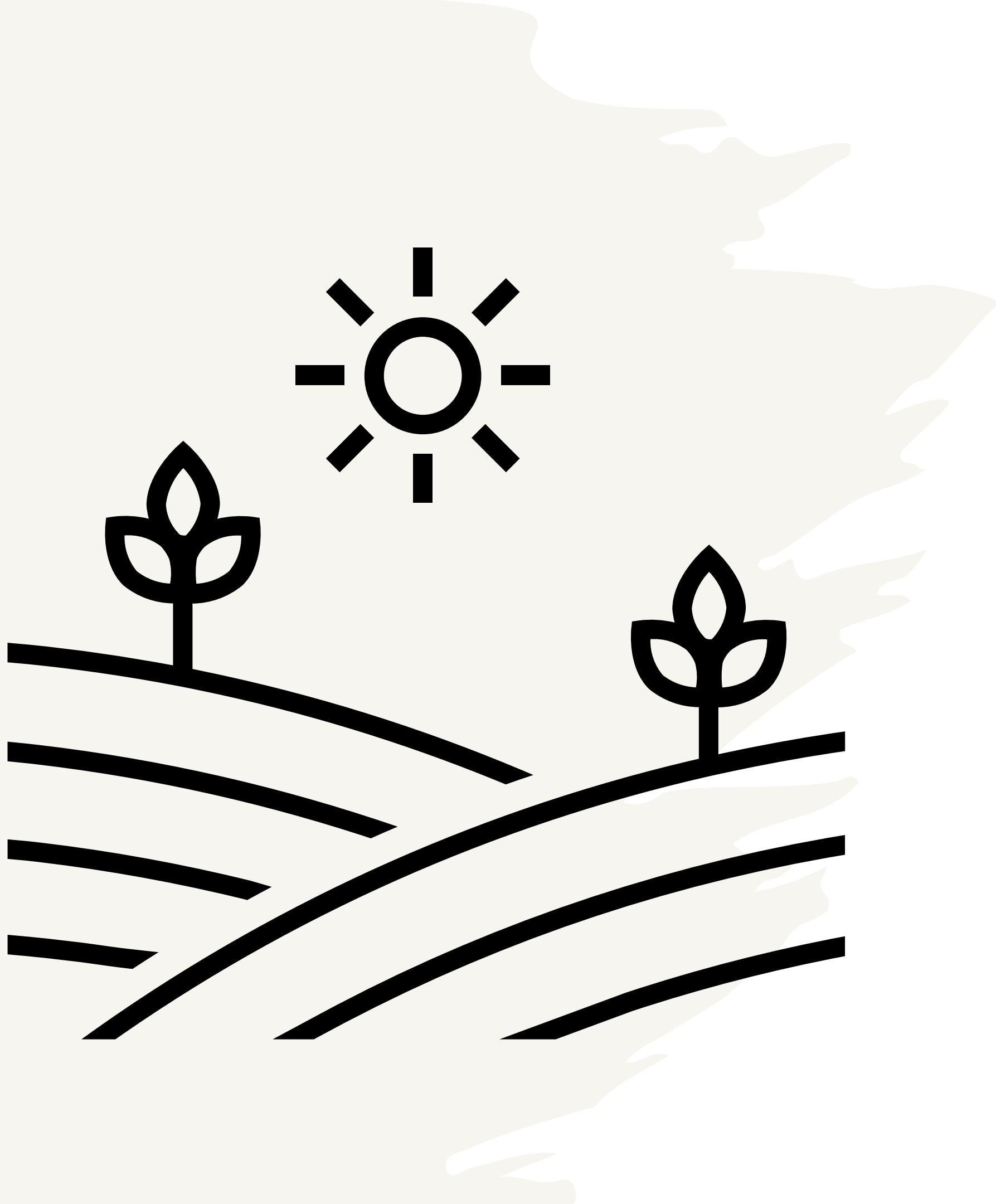

SWOT analiza : PREDNOSTI

- Ugodni naravni pogoji
- Privlačna pokrajina
- Nedotaknjena in čista narava
- Manj stresa v okolju
- Večja solidarnost med ljudmi
- Koristni učinki na zdravje
- Povečanje energije
- Sodelovanje v skupnosti
- Povezovanje z drugimi prebivalci podeželja (s kmetij, iz lokalnih naselij itd.)
- Možnost boljše rehabilitacije
- Pomemben stik z naravo (vrtnarjenje, skrb za živali)

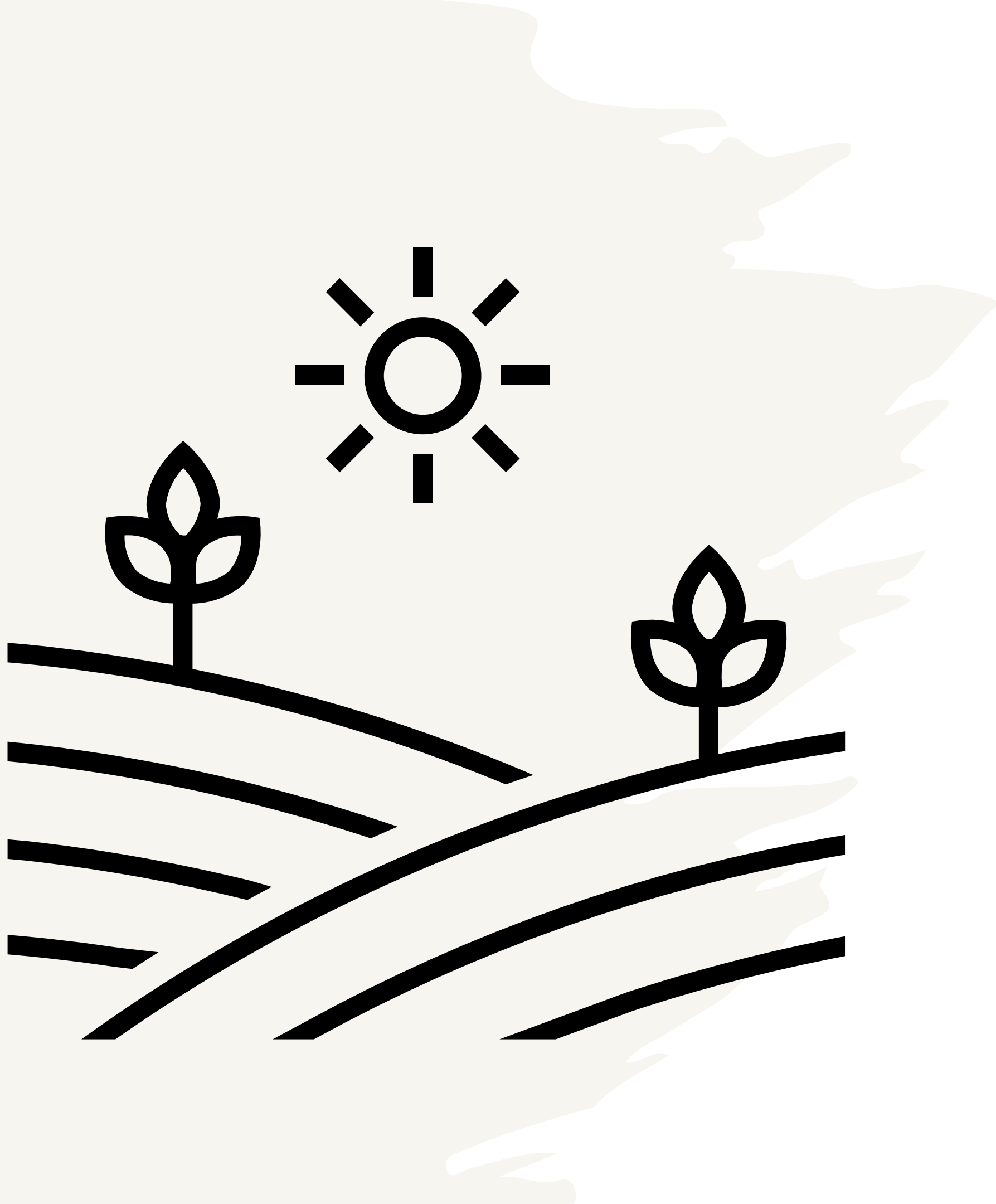

SWOT analiza: SLABOSTI

- Neugodni demografski kazalniki, razdrobljenost naselij
- Slaba infrastruktura in omejenost dobrin na podeželju (telekomunikacija, elektrika, oskrba z vodo...)
- Pomanjkanje znanja (digitalno)
- Pomanjkanje prilagodljivosti infrastrukture za starejše (dostop za invalide na javnih površinah).
- Slab javni prevoz (zanesljivost in pogostost, stroški javnega prevoza)
- Manjša vključenost v družbene dejavnosti (premaganje daljših razdalj)
- Več družabnih dogodkov v mestu
- Slabe zdravstvene storitve

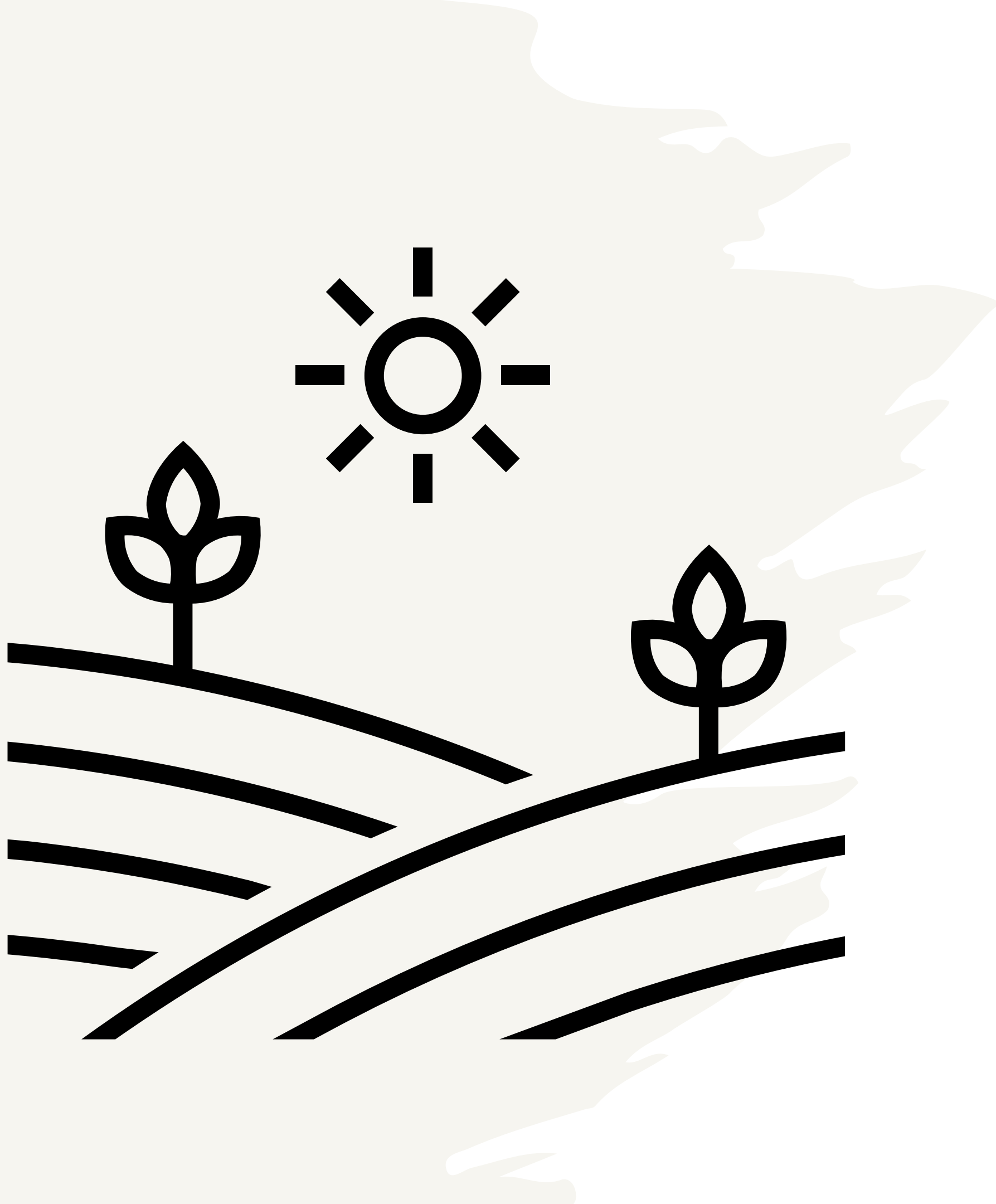

Analiza SWOT: PRILOŽNOSTI

- Pozitivni učinki na zdravje
- Zmanjšanje števila bolezni
- Spodbujanje medsebojnega povezovanja
- Organizacija in promocija delavnic za privabljanje starejših,
- Medgeneracijsko povezovanje (druženje ob različnih priložnostih)
- Preživljanje starosti v mirnem okolju
- Spodbujanje solidarnosti/prostovoljstva
- Delo na kmetiji, priložnost za aktivno preživljanje prostega časa v naravi
- Ustvarjanje dodatnih dejavnosti ali dejavnosti
- Prilagoditev dejavnosti na vrtu

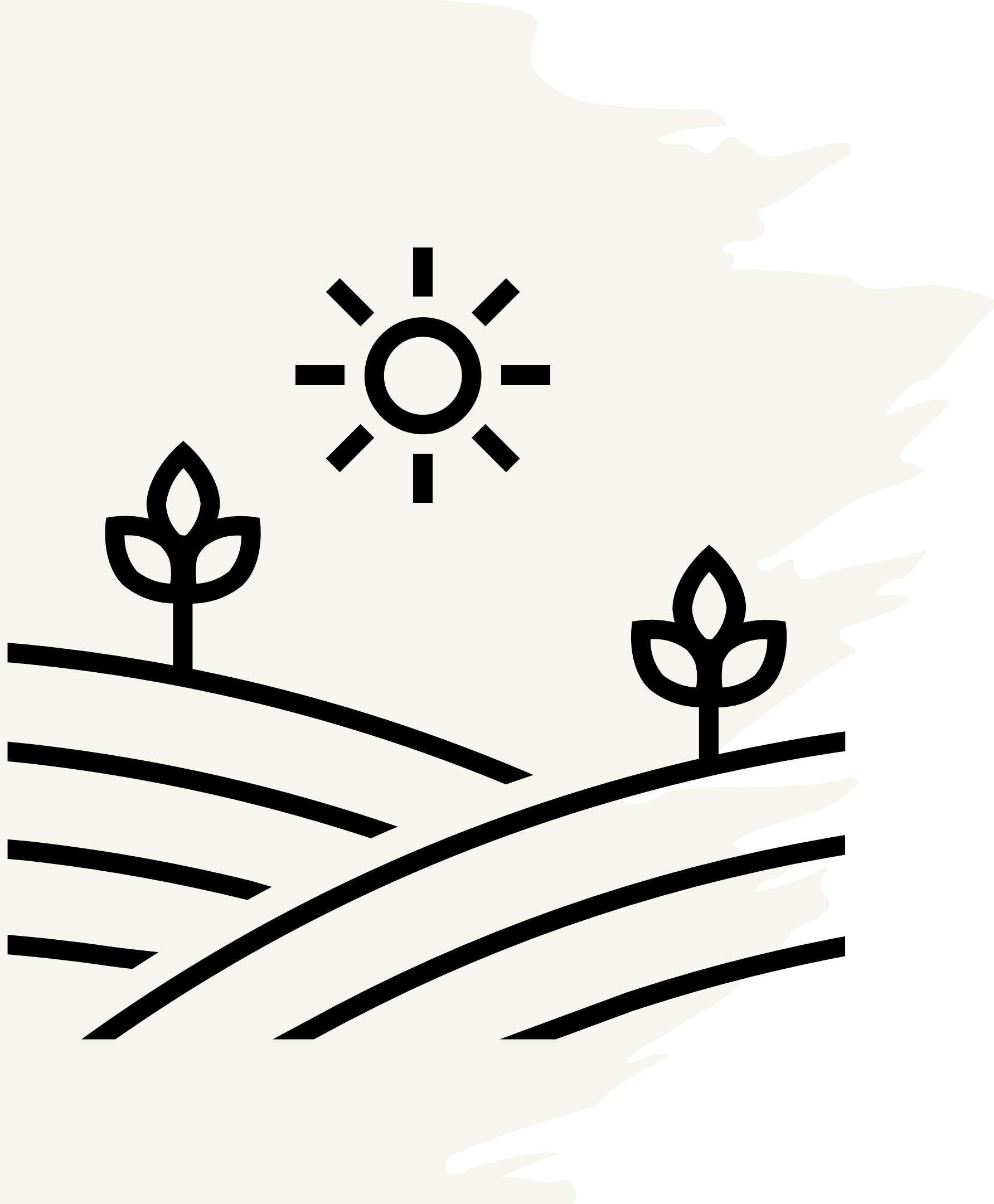

SWOT analiza: NEVARNOSTI

- Starejši kot rizična skupina za različne bolezni
- Pandemije (v skladu s strokovnimi smernicami)
- Nezmožnost sodelovanja zaradi bolezni ali poškodbe
- Dostop do zdravstvene oskrbe na lokalni ravni
- Oddaljenost od sorodnikov
- Mladi, ki se odseljujejo s podeželja (občutek osamljenosti in izoliranosti).

SWOT analiza: Povzetek

Socialno kmetovanje koristi starejšim v naši skupnosti, saj spodbuja aktiven življenjski slog z dostopom do narave in okolja. Zdravstvene koristi bivanja v krogu drugih ljudi in ukvarjanja s smiselnimi dejavnostmi so bolj koristne kot sedentaren način življenja, kjer se z drugimi ljudmi ukvarjamo le malo ali sploh ne.

Ljudem daje smisel in občutek ponosa na njihove dosežke, vendar izzivi, kot so možnosti prevoza in dostop do dobrega zdravstvenega varstva, še vedno ostajajo. Starejše ljudi lahko ogrožajo tudi razne tegobe, še zlasti ker so vse bolj ranljivi, zaradi česar morajo skrbno načrtovati svoje družbene stike.

Na splošno socialno kmetijstvo pomaga starostnikom v skupnosti, da živijo bolj kakovostno življenje, ostanejo aktivni in se redno družijo.

Reference

Slejko N. 2022. Diplomsko delo: VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE: REVŠČINA IN SOCIALNA IZKLJUČENOST STAREJŠIH V SLOVENIJI IN PRIMERJAVA Z IRSKO. Univerza v Ljubljani. Dostopno na: <https://repozitorij.uni-lj.si/Dokument.php?id=157141&lang=slv>

Zvezni/provincijski/teritorialni ministri, odgovorni za starejše. 2006. Starostnikom prijazne podeželske in oddaljene skupnosti: Vodnik. Na voljo na: https://www.phac-aspc.gc.ca/seniors-aines/alt-formats/pdf/publications/public/healthy-sante/age_friendly_rural/AFRRC_en.pdf.

Macuh B. 2020. POTREBE STAROSTNIKOV V TRETJEM IN ČETRTEM ŽIVLJENJSKEM OBDOBJU. Dostopno na: <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-02TF8XIQ/?=&query=%27rele%253dPerfectus%2bAC%27&pageSize=25&fyear=2020>

Thais. 2019. Maslowova hierarhija potreb v izobraževanju - strategije za e-izobraževanje. Dostopno na: <https://mylove4learning.com/different-learning-styles-how-to-design-learning-to-accommodate-our-learners/>

Zazvonil M. 2016. medgeneracijsko povezovanje in kakovost življenja starejših ljudi. Diplomsko delo. Univerza v Ljubljani. Avealble on: <http://dk.fdv.uni-lj.si/dela/zazvonil-monika.PDF>

Reference

Evropski parlament (Marie-Laure Augère-Granie in James McEldowney). 2020. Starejši ljudje na podeželju Evropske unije. Dostopno na: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2020/659403/EPRS_IDA\(2020\)659403_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2020/659403/EPRS_IDA(2020)659403_EN.pdf)

Krause S. 2022. Slovenec: Slovenec: digitalna izključenost starejših. Dostopno na: <https://www.slovenec.org/2022/01/20/digitalna-izkljucenost-starejsih/>

UNECE (Delovna skupina za staranje). 2017. Kratka predstavitev politike: Starejše osebe na podeželskih in oddaljenih območjih. Dostopno na: https://unece.org/fileadmin/DAM/pau/age/Policy_briefs/ECE-WG1-25.pdf.

Evropska komisija. 2021. ZELENNA KNJIGA O STARANJU Spodbujanje solidarnosti in odgovornosti med generacijami. Dostopno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0050>

Svetovna zdravstvena organizacija. Zmanjševanje socialne izolacije in osamljenosti med starejšimi. Dostopno na: <https://www.who.int/activities/reducing-social-isolation-and-loneliness-among-older-people>

Socialno kmetijstvo za starejše

@farmelder

@farmelder_eu

www.farmelder.eu

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

TUS

ADRI MAG

ASSOCIAÇÃO DE DESENVOLVIMENTO
RURAL INTEGRADO DAS SERRAS DO
MONTEMURO, ARADA E GRALHEIRA

**BIOTEHNIŠKI
CENTER NAKLO**

**Eberswalde University
for Sustainable
Development**

ELO
European Landowners' Organization

**HOF UND
LEBEN**

moZaIK
društvo za socialno vključenost

SOUTH KERRY DEVELOPMENT
PARTNERSHIP CLG.